

Αιμιλία Καραλή

Πρόσφατα εξελέγη η «πρώτη γυναίκα» πρόεδρος της Δημοκρατίας. Διθύραμβοι και εορταστική ατμόσφαιρα για το γεγονός. «Νίκη του γυναικείου κινήματος(!)», έγραφε μια εφημερίδα. Ας σκεφτούμε, όμως, εάν η γυναικεία της «ιδιότητα» είναι αρκετή για να εξασφαλίσει την λειτουργία μιας κοινωνίας που κατοχυρώνει τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων.

Τις τελευταίες μέρες στους δρόμους του Μιλάνου έχουν αναρτηθεί αφίσες που απεικονίζουν τα πρόσωπα γυναικών επιμελώς μακιγιαρισμένα, ώστε να εμφανίζονται θύματα σωματικής βίας. Πάνω από τα πρόσωπα υπάρχει ο τίτλος: «απλά επειδή είμαι γυναίκα». Κάτω από τις φωτογραφίες αναγράφονται δεινά των γυναικών: οικογενειακή βία, χαμηλότεροι μισθοί, ακρωτηριασμός γεννητικών οργάνων, καταναγκαστικός γάμος, βιασμός. Το προκλητικό είναι ότι στις φωτογραφίες απεικονίζονται γυναίκες που άσκησαν, ασκούν ή εκπροσωπούν εξουσία, η οποία με τον έναν ή τον άλλο τρόπο διαιωνίζει το σύστημα που ταπεινώνει γυναίκες (και άντρες). Ανάμεσά τους η Άνγκελα Μέρκελ, Μισέλ Ομπάμα, Χίλαρι Κλίντον, η Αούνγκ Σαν Σου Κι. Στην πλειοψηφία τους -ή με την ανοχή τους- έχουν συναινέσει στις αποφάσεις των κομμάτων τους για πολέμους, έχουν ψηφίσει νόμους που έχουν διαλύσει τα ανθρώπινα δικαιώματα και έχουν απαξιώσει άντρες και γυναίκες.

Αλλά και στα δικά μας τώρα. Πρόσφατα εξελέγη η «πρώτη γυναίκα» πρόεδρος της Δημοκρατίας. Διθύραμβοι και εορταστική ατμόσφαιρα για το γεγονός. «Νίκη του γυναικείου κινήματος(!)», έγραφε μια εφημερίδα, «επιτέλους, γυναίκα!», έγραφε ένα σάιτ, πάνελ μεσημεριανάδικων, πρωινάδικων, ξενυχτάδικων σχολίασαν με χαμόγελα την εκλογή, «δικαίωση» δήλωναν βουλευτίνες και πολιτεύτριες που με τη διοργάνωση φιλανθρωπικών γκαλά και αγώνες μπιτς βόλεϊ μάχονται υπέρ των κακοποιημένων γυναικών. Ο ρόλος, βέβαια, του θεσμού τον οποίον εκπροσωπεί η νέα πρόεδρος δεν συζητήθηκε. Κι ας μην αναφερθούμε στην επικύρωση μνημονιακών νόμων που καταργούν δικαιώματα ή καταστρέφουν το περιβάλλον που έχει υπογράψει ως ανώτερη δικαστικός. Ας σκεφτούμε το τι θα υπογράψει από δω κι εμπρός. Κι αν η γυναικεία της «ιδιότητα» είναι αρκετή για να εξασφαλίσει τη λειτουργία μιας κοινωνίας που κατοχυρώνει τα δικαιώματα όλων των ανθρώπων.

Για «να μείνουν τα πράγματα όπως είναι, πρέπει όλα να αλλάξουν», γι' αυτό και παραχωρούνται εξουσίες σε γυναίκες

Μιας και αναφερόμαστε σε ανθρώπους, παρά τη δημοφιλή παρετυμολογία ότι η λέξη άνθρωπος προέρχεται από την ένωση του επιρρήματος άνω και του ρήματος θρώσκω (δίνοντας στο ρήμα την σημασία του κοιτάζω αντί της ορθής ορμώ), η πραγματικότητα είναι διαφορετική. Άνθρωπος δεν σημαίνει «αυτός που κοιτάζει ψηλά» αλλά αυτός που έχει την «όψιν ανδρός». Ένα απλό κοίταγμα σε έγκυρα λεξικά της αρχαίας ελληνικής γλώσσας (π.χ. H. Liddel - R. Scott, J. B. Hofmann) τονίζουν την προέλευση: πιθανόν εκ του ανήρ + οψ. Το πιθανόν αφορά την περίπτωση του να είναι ξένη λέξη, όπως έγραφε ο Μανόλης Τριανταφυλλίδης. Στην κυπριακή διάλεκτο, ακόμη η λέξη άδρωπος (ή άγρωπος) σημαίνει τον άνδρα. Μια μικρή περιήγηση, εξάλλου, σε άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες δείχνει ότι η λέξη άνδρας ταυτιζόταν με τη λέξη άνθρωπος.

Για να χαθεί η αρχική σημασία της λέξης δόθηκαν πολλοί αγώνες από άντρες και γυναίκες. Αγώνες που δεν αφορούσαν μόνο το κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο ζωής που την ωθούσαν στο περιθώριό της αλλά και τα στερεότυπα τα οποία είχαν αποδεχτεί και οι ίδιες οι γυναίκες: «ιδανική» μητέρα, σύζυγος, κόρη. Ακόμη και σε χώρους που ευαγγελίζονταν την κοινωνία της ισότητας των ανθρώπων, χρειάστηκαν πολλές προσπάθειες για να συνειδητοποιηθεί το αυτονόητο.

Η ιστορία της γυναικείας καταπίεσης είναι ταυτοχρόνως στην πιο ακραία εκδοχή της η καταπίεση της ανθρώπινης ιδιότητας απ' όλα τα πατριαρχικά συστήματα, από τα συστήματα που στηρίζονταν και στηρίζονται στην ιδιοκτησία των ανθρώπων ως παραγωγικών μέσων. Και για να εξασφαλιστεί αυτή η ιδιοκτησία έπρεπε να υπάρξουν επιμέρους ιεραρχήσεις σε «ισχυρούς άνδρες» και «ασθενείς γυναίκες». Σε αυτήν τη διαδικασία φτιάχτηκαν και οι ρόλοι των φύλων ως κοινωνικές κατασκευές με διακριτούς ρόλους η κάθε μία. Το σώμα, η σεξουαλικότητα, τα συναισθήματα, η μορφή, η κοινωνική θέση, τα «πρέπει» και τα «μη» για κάθε φύλο, έγιναν υπόθεση της κάθε εξουσίας για να χειραγωγεί, για να ελέγχει και να διατηρείται.

Κι επειδή για «να μείνουν τα πράγματα όπως είναι, πρέπει όλα να αλλάξουν», γι' αυτό και παραχωρούνται εξουσίες σε γυναίκες. Ποτέ όμως η εξουσία. Αυτή δεν έχει φύλο, δεν έχει πρόσωπο, δεν έχει καμιά Μεγάλη Ουσία, όπως θα έλεγε ο Διονύσιος Σολωμός. Δεν την αφορά δηλαδή η ελευθερία των ανθρώπων, παρά μόνο η δική της ασυδοσία.

Πηγή: **ΠΡΙΝ**